

ET

ET

ET

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 8.12.2010
KOM(2010) 715 lõplik

**EUROOPA KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE,
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE
KOMITEELE**

ELi Doonau piirkonna strateegia

{SEK(2010) 1489 lõplik}
{SEK(2010) 1490 lõplik}
{SEK(2010) 1491 lõplik}

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	4
2.	Väljakutsed ja võimalused	5
2.1.	Väljakutsed.....	5
2.2.	Võimalused	6
3.	Tegevuskava.....	7
3.1.	Doonau piirkonna ühendamine	8
3.2.	Keskkonnakaitse Doonau piirkonnas.....	10
3.3.	Jõukuse suurendamine Doonau piirkonnas.....	11
3.4.	Doonau piirkonna tugevdamine	12
4.	Rakendamine ja juhtimine	13
5.	Seos ELi poliitikaga	15
6.	Kokkuvõte	15

EUROOPA KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

ELi Doonau piirkonna strateegia

1. SISSEJUHATUS

Doonau piirkond on märgatavalt muutunud. 2004. ja 2007. aastal toimus ELi laienemine. Maailma rahvusvahelisim jõgikond kuulub nüüd suures osas Euroopa Liidu piiresse. Piirkonna probleemide lahendamiseks ja potentsiaali kasutamiseks on uusi võimalusi. Eelkõige tuleks tugevdada jõupingutusi, et tulla majanduskriisist kestlikult välja. Sotsiaal-majanduslikku arengut, konkurentsivõimet, keskkonnajuhtimist ja ressursside tõhusat kasutamist saaks parandada, turvalisust tõsta ja transpordikoridore moderniseerida. Doonau piirkond on ELi ukseks oma naabritele – Musta mere piirkonnale, Lõuna-Kaukasusele ja Kesk-Aasiale. ELi Doonau piirkonna strateegia aitab kaasa ELi eesmärkide saavutamisele, tugevdades ELi peamisi poliitilisi algatusi, eelkõige Euroopa 2020. aasta strateegiat.

Doonau on funktsionaalne piirkond, mida määratleb Doonau jõgikond. Spetsiifiliste küsimustega tegelevad sellised koostööorganid nagu Doonau komisjon ja Doonau jõe kaitsekomisjon. Strateegia laiendab seda lähenemisviisi, et prioriteete käsitletakс lõimitult. Geograafiliselt puudutavad need küsimused peamiselt (kuid mitte ainult) järgmisi riike: Saksamaa (Baden-Württemberg ja Baierimaa), Austria, Slovakkia, Tšehhi Vabariik, Ungari, Sloveenia, Rumeenia ja Bulgaaria ELi sees ning Horvaatia, Serbia, Bosnia ja Hertsegoviina, Montenegro, Moldova Vabariik ja Ukraina (piirkonnad Doonau ääres) väljaspool ELi. Strateegia jääb avatuks ka teistele partneritele piirkonnas. Kuna Doonau suubub Musta merre, siis peab arvestama ka Musta mere piirkonna arenguid. Piirkonnas elab üle 100 miljoni inimese, oma pindalalt on see Euroopas suuruselt viies ning seetõttu ELile ka väga oluline.

Piirkonnas on vaja ühendada inimesi, nende ideid ja vajadusi. Transpordiühendusi tuleb moderniseerida ning parandada juurdepääsu infokanalitele. Energia võiks paremate ühenduste ja alternatiivsete allikate abil olla odavam ja kindlam. Areng peab olema tasakaalus, kaitstes keskkonda säästva arengu strateegia raames, mis on kooskõlas ELi keskkonnalaste õigusaktidega. Vaja on teha koostööd, et vähendada riski sellisteks katastroofideks nagu üleujutused, põud ja tööstusõnnetused.. Arendades uuringute ja innovatsiooni võimalusi, võib piirkond olla ELi kaubanduse ja ettevõtluse esirinnas. Erinevusi hariduses ja tööhõives saab vähendada. Piirkond võib muutuda turvaliseks kohaks, kus konfliktide, marginaliseerumise ja kuritegevuse vastu võitlemisega tegeletakse tõsiselt.

2020. aastaks peaks elanikel olema paremad võimalused kõrghariduseks, tööks ja jõukuseks oma piirkonnas. Strateegia abil soovitakse piirkond muuta tõeliseks 21. sajandi piirkonnaks, mis on turvaline ja kindel ning üks atraktiivsemaid Euroopas.

Selle eesmärgi saavutamiseks palus Euroopa Ülemkogu komisjonil ette valmistada strateegia¹. See on jätkuks ELi Läänemere piirkonna strateegiale, mida praegu rakendatakse. Doonau strateegia, mis põhineb Läänemere strateegia kogemusel, rõhutab lõimitud lähenemist kestlikule arengule. Tuleb leida sünergiaid ja kompromisse, nt arendades tiptasemel keskkonnatehnoloogiaid, sidudes paremini poliitikavaldkondi ja rahastamist, et saavutada paremaid tulemusi ning ületada killustumisest tulenevaid probleeme. Komisjon, tegutsedes paljudes poliitikavaldkondades, aitab sellist lähenemisviisi ellu viia, nagu on sätestatud: 1) käesolevas teatises teistele institutsioonidele ja 2) sellega kaasnevas tegevuskavas.

Komisjon on seisukohal, et eesmärkide püstitamine on ülimalt oluline, keskendumaks teatavatele prioriteetidele. Prioriteetseid valdkondi tuleks sidusrühmadega edasi arendada kohe selle teatise vastuvõtmise järel ning need peaksid olema lõpetatud 2011. aasta juunis toimuvaks Euroopa Ülemkoguks. Eesmarke kohaldatakse liikmesriikide suhtes, kolmandatel riikidel soovitatakse nende eesmärkide poole liikuda nende spetsiifilist olukorda arvesse võttes. Komisjoni aruandluse käigus jälgitakse eesmärkide saavutamist tähelepanelikult.

2. VÄLJAKUTSED JA VÕIMALUSED

Ettepanekutele on eelnenud tihe konsultatsioon sidusrühmadega. Valitsused, ka kolmandate riikide omad, on olnud kaasatud riiklike kontaktpunktide kaudu. Kasutatud on asjaomaste komisjoni teenistuste, Euroopa Investeeringispanga ning muude piirkondlike organite (nt piirkondlik kootöönõukogu) kogemusi. Sidusrühmadega konsulteeriti nii interneti teel kui ka viie suure konverentsi käigus. Peamised sõnumid olid järgmised: 1) see on teretulnud algatus tugevdamiseks piirkonna lõimumist ELi; 2) liikmesriigid ja kolmandad riigid (k.a kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid) tegelevad probleemiga kõrgeimal poliitilisel tasandil; 3) komisjoni osa on protsessi lihtsustamisel väga oluline; 4) olemasolevaid ressursse saaks strateegia eesmärkide saavutamiseks märksa paremini kasutada ja 5) strateegia peab andma konkreetseid, käega katsutavaid tulemusi piirkonna ja selle elanike jaoks.

2.1. Väljakutsed

Doonau piirkonnas on ajaloo jooksul olnud mitmeid tormilisi sündmusi – konfliktid, rahvastiku ränded ja ebademokraatlikud režiimid. Siiski annab raudse eesriide langemine ja ELi laienemine võimaluse paremaks tulevikuks. Selle saavutamiseks tuleb sihikule võtta peamised probleemid, mis on järgmised:

- **Liikuvus:** Doonau jõgi on ise tähtis TEN-T koridor. Siiski kasutatakse seda märkimisväärselt vähem kui võiks. Doonaud mööda kulgeb veoseid ainult 10–20% kogusest, mis liigub mööda Reini. Siseveetranspordil on palju keskkonnavalasid ja tõhususe eeliseid, selle potentsiaali tuleb kestlikult kasutada. On vaja suuremat multimodaalsust, paremaid ühendusi teiste jõgikondadega ja laiemat taristut transpordisõlmedes nagu siseveesadamad.
- **Energia:** hinnad on piirkonnas üldiselt kõrged. Killustatud turud põhjustavad suuri kulusid ja vähest konkurentsi. Sõltuvus liiga vähestest välistarnijatest põhjustab haavatavust, nagu

¹ Euroopa Ülemkogu palus Euroopa Komisjonil formaalselt koordineerida ELi Doonau piirkonna strateegiat, sõnastades 19. juuni 2009. aasta järeldustes järgnevalt: Ülemkogu kutsub (...) komisjoni üles esitama enne 2010. aasta lõppu ELi Doonau piirkonna strateegia.”

on näidanud talvised kriisid. Varustuse suurem mitmekesisus paremate ühenduste ja tõeliste piirkondlike turgude kaudu aitaks suurendada energiajulgeolekut. Ülimalt oluline on suurendada tõhusust, kaasa arvatud energia kokkuoidu ja taastuenergia allikate kasutamist.

- **Keskkond:** Doonau piirkond on suur rahvusvaheline valgala ja ökoloogiline koridor. Seetõttu on vaja piirkondlikku lähenemist looduskaitsele, ruumi planeerimisele ja veevarude majandamisele. Saaste ei tunne riigipiire. Puhastamata reovesi ning väetiste ja pinnase uhtumine jõkke muudab Doonau väga saastatuks. Arvesse tuleb võtta ka uute transpordiühenduste, turismi arengu või uute energiatootmisüksuste mõju keskkonnale.
- **Ohud:** suured üleujutused, põuad ning tööstussaastejuhtumid on liiga sagedased. Ohtude ärahoidmine, nendeks valmisolek ning tõhus reageerimine nõuavad koostööd ja teabe vahetamist.
- **Sotsiaal-majanduslikud aspektid:** piirkonnas on suuri erinevusi. Sinna kuuluvad mõned kõige edukamad, kuid ka mõned kõige vaesemad ELi regioonid. Eelkõige on vajaka kontaktidest ja koostööst nii finantsiliselt kui ka institutsionaalselt. Ettevõtted ei kasuta piisavalt ära turunduse, innovatsiooni ja teadusuuringute rahvusvahelist dimensiooni. Kõrgharidusega inimeste osakaal on Doonau regioonis väiksem kui EL27 keskmine, kuid jällegi on siin suuri piirkondlikke erinevusi. Parimad sageli lahkuvad.
- **Turvalisus, raske ja organiseeritud kuritegevus:** jätkuvalt on tõsiseid probleeme. Inimkaubandus ja salakaubavedu on suureks probleemiks mitmes riigis. Korruptsioon pärsib rahva usaldust ning pidurdab arengut.

Nende probleemidega saab kõige paremini tegelda üheskoos, määratledes prioriteedid ning leppides kokku meetmetes ja nende rakendamises. Näiteks peavad arendajad ja looduskaitsejad leidma innovaatilisi lahendusi, lahendades raskeid probleeme üheskoos kogu piirkonna hüvanguks.

2.2. Võimalused

Doonau piirkonnal on mitmeid võimalusi. Piirkonnas on mitmeid looduslikult eriti kauneid kohti. Piirkonnal on rikas ajalugu, pärand ja kultuur. Arengupotentsiaal on meeletu, eriti riikides, mida kõige rohkem on mõjutanud alates 1989. aastast toimunud muutused. On palju loomingulisi ideid ja kvaliteetne tööjõud. Näiteks:

- piirkond asub seal, kus Euroopa avaneb idale. Tuleb arendada olemasolevaid **transpordi- ja kaubandusühendusi** (nt TRACECA transpordivõrk, mis ühendab ELi Musta mere piirkonna kaudu Kaukasuse ja Kesk-Aasiaga);
- piirkonnal on **tõhus haridussüsteem** ning mitmed ülikoolid. Siiski on kvaliteet kõikuv. Haridus ja koolitus peavad vastama tööturu vajadustele ning tuleb edendada tudengite liikuvust piirkonnas.
- piirkonnas on **uskumatu kultuuriline, etniline ja looduslik mitmekesisus**. On globaalseid linnu ja maailmapärandisse kuuluvaid linnu ning rohkem pealinnu kui ühelgi teisel maailma jõel. Vaja oleks kaasaegseid turismivõimalusi ja taristut, mida külalised ja vastuvõtjad saaksid kasutada.
- Piirkond saaks paremini kasutada taastuvaid energiaallikaid, nii vett, biomassi, tuult kui ka soojust. Samuti on oluline **energiatõhususe** suurendamine, juhtides paremini nõudlust

ning moderniseerides ehitisi ja logistikat. Need meetmed hõlbustaksid liikumist vähese CO₂-heitega majanduse suunas.

- piirkonda iseloomustavad **rikkalikud loodusvarad**: erakordne taimestik ja loomastik, väärtuslikud veeressursid ning suurepärased maastikud (nt Doonau delta, Karpaadid). Neid tuleks kestlikult kaitsta ja taastada.

Nende võimaluste kasutamine nõuab suuremat koostööd, üheskoos planeerimist ja investeerimist ning oluliste ühenduste arendamist.

3. TEGEVUSKAVA

Strateegia keskmes on lõimitud lähenemisviis. Rõhk on asetatud järgnevale: paremad ja tõhusamad ühendused liikuvuseks, kaubanduseks ning energiavarustuseks; keskkonnakaitse ja riskijuhtimine; koostöö turvalisuse küsimustes. Samuti on suurt kasu koostööst innovatsiooni, turismi, infoühiskonna, haldussuutlikkuse ja marginaliseeritud kogukondade valdkonnas.

Strateegia raames pakutakse välja tegevuskava, millele on vaja riikide ja sidusrühmade tugevat toetust. Komisjon jälgib edusamme regulaarselt. Kui meetmed või projektid on lõppenud, siis uuendatakse neid või asendatakse, nii et tegevuskava on pidevalt jätkuv. Rõhk on asetatud integreeritud kohapõhisele lähenemisviisile. ELi ühte sõnaselgelt väljendatud eesmärki – territoriaalset ühtekuuluvust – aitavad edendada head ühendused linna ja maa vahel, ühtlane juurdepääs taristule ja teenustele ning võrreldavad elutingimused.

Konsultatsioonide käigus kerkis esile mitmeid ideid meetmeteks. Komisjon koostöös liikmesriikide, piirkondade ja muude sidusrühmadega valis välja need, mis:

- näitavad kohest ja nähtavat kasu piirkonna elanikele;
- mõjutavad piirkonda tervikuna (või vähemalt suurt osa sellest). Projektid peavad seega edendama säästvat arengut ning hõlmama mitmeid piirkondi ja riike;
- on terviklikud ja vastastikku toetavad ning loovad kõigile kasulikke lahendusi;
- on realistlikud (tehniliselt teostatavad ja usutava finantseerimisega).

Esitatavad projektid on näited, mida toetada. Nad on illustratiivsed, mitte ei esita asju prioriteetsuse järjekorras. On esitatud palju teisigi projekte. Tegevuskava on näitlik raamistik, mis areneb töö käigus.

Peamiste küsimustega tegeleb neli sammast. Igas on omad prioriteetsed valdkonnad ja selged tegutsemise kavad. Kõnealused teemad on järgmised:

(1) Doonau piirkonna ühendamine

- Edendada liikuvust ja multimodaalsust
 - (a) Siseveeteed
 - (b) Maantee-, raudtee-, ja lennuühendused
- Edendada kestlikku energiat

- Propageerida kultuuri ja turismi ning inimeste vahelisi kontakte.

(2) *Keskkonnakaitse Doonau piirkonnas*

- Taastada ja säilitada vee kvaliteet
- Juhtida keskkonnavalaseid riske
- Säilitada bioloogilist mitmekesisust, maastikke ning õhu ja pinnase kvaliteeti

(3) *Jõukuse suurendamine Doonau piirkonnas*

- Arendada teadmiste põhinevat ühiskonda teadustegevuse, hariduse ja infotehnoloogia abil
- Toetada ettevõtete konkurentsivõimet, k.a klastrite arendamist
- Investeerida inimestesse ja oskustesse

(4) *Doonau piirkonna tugevdamine*

- Tugevdada haldussuutlikkust ja koostööd
- Võidelda üheskoos turvalisuse nimel, organiseeritud ja raske kuritegevuse vastu

3.1. Doonau piirkonna ühendamine

Head siseühendused ja ühendused muude Euroopa ja maailma piirkondadega on Doonau piirkonnale väga olulised. Ükski osa ei tohi jääda perifeeriaks. Transpordi ja energia taristuis on mitmeid puudujääke ebapiisava jõudluse, kvaliteedi või kehvade hoolduse tõttu. On vaja ka paremaid kontakte inimeste vahel, eelkõige kultuuri ja turismi kaudu.

Edusammude tõhususeks vajatakse koordineeritud planeerimist, finantseerimist ja rakendamist. Turuhäired väliste mõjude tõttu on väga selgelt nähtavad piiriüleste investeeringute vähesuses. Suured projektid tuleb määratleda ja ellu viia kestlikult ja tõhusalt, jagades omavahel kulusid ja kasu. Mida rohkem kasutajaid, seda tõhusamad investeeringud on, sest kaasneb märkimisväärne mastaabisääst.

Põhiteemad

Transport

Jõgikonnal on potentsiaali kestlikuks siseveete laevatamiseks ning jõgi on üldse kesksel kohal. On vaja parandada juhtimist, varustust ning kvalifitseeritud tööjõu saadavust. Doonau ja selle lisajõgede füüsilist läbitavust on vaja parandada ning pudelikaelad tuleb kõrvaldada, et tagada laevatatavus korralikul tasemel. Tuleb rakendada programmi NAIADES ning asjaomaseid keskkonnavalaseid õigusakte, tuginedes ühisavaldusele laevaliikluse ja keskkonnakaitse kohta Doonau jõgikonnas. Kooskõlas turu vajadustega tuleb toetada innovaatilisi tehnoloogiaid. Nooremate töötajate (paadimehed, kaptenid) vähesust tuleb leevendada paremate koolitus- ja karjäärivõimaluste abil.

Maantee-, raudtee-, ja lennuühenduste taristu on sageli ebatõhus või puudub täiesti, eriti piiriüleste ühenduste puhul. TEN-T prioriteetseid projekte ja määruse (EÜ) nr 913/2010 kohaseid raudteeveokoridore on vaja rakendada õigeaegselt. Tulevases transpordialases lepingus on sätestatud Lääne-Balkani piirkonna parem lõimimine. Multimodaalsus ja koostalitlusvõime, jõe potentsiaali kasutamine kaasaegse logistika peamise elemendina, on ülimalt olulised. On vaja ka põhja-lõunasuunalisi ühendusi. Doonau funktsionaalne õhuruumiosa (FAB) on vajalik nii lennujuhtimiseks kui ka piirkonna lennujaamade suutlikkuse suurendamiseks.

Energia

Perioodilised kriisid näitavad piirkonna haavatavust. Probleemideks on sageli taristu kvaliteet, varustuskindlus, turukorraldus, ebaühtlane nõudlus, energiatõhusus ning taastuvenergia kasutamine. On vaja moderniseerida ja laiendada võrke, eelkõige võrkudevahelisi ühendusi, rakendades Euroopa majanduse elavdamise energeetikakava ning tugevdades TEN-E võrku. Rohkem tuleks vahetada kogemusi, eriti intelligentsete energiavõrkude ja linnade ning ökoinnovatsiooni valdkonnas.

Kultuur ja turism

Piirkonnal on ühine ajalugu ja traditsioon, kultuur ja kunst, mis peegeldavad erinevate kogukondade pärandit, ning silmapaistev looduspärand, mis kujutavad endast suurt väärtust. Doonau delta kuulub maailmapärandi hulka ning pakub võimalusi spordiks ja rekreatsiooniks. Ühine ja kestlik lähenemisviis nende võimaluste parandamisele ja reklaamimisele aitaks muuta Doonau piirkonna Euroopa ja maailma tasemel kaubamärgiks.

Eesmärgid võiksid olla järgmised:

- Suurendada 2020. aastaks kaubavedu jõel 20% võrra võrreldes 2010. aastaga;
- Kõrvaldada laevatamise pudelikaelad jõel, et 2015. aastaks võiks VIb tüüpi alused² liikuda jõel aastaringselt;
- Lühemad reisiajad raudteeühendustel suuremate linnade vahel;
- Doonau piirkonda läbiva nelja raudteeveokoridori rakendamine plaanipäraselt 3 või 5 aasta jooksul;
- Doonau jõesadamatel tõhusate multimodaalsete terminalide loomine, et ühendada siseveeteed maantee- ja raudteetranspordiga 2020. aastaks;
- Euroopa 2020. aasta strateegia kliima- ja energiaeesmärkidel põhinevate riiklike eesmärkide saavutamine.

² Euroopa laevatatavate siseveeteede rahvusvahelises klassifikatsioonis (UNECE/TRANS/120/Rev.4, lk 28–29), mis on peamisi rahvusvahelise tähtsusega siseveeteid käsitleva Euroopa lepingu (AGN) osa, on määratletud mootorlaevade ja pukseeritavate koosseisude parameetrid. Käesolevas dokumendis käsitatakse VIb kategooriana üksnes pukseeritavaid koosseise ja jõelaevu süvisega kuni 2,5 meetrit.

3.2. Keskkonnakaitse Doonau piirkonnas

Keskkonnaressursid ulatuvad üle riigipiiride ning kaugemale riiklikest huvidest. See kehtib eriti Doonau piirkonnas, kuhu kuuluvad ka mägised alad, nagu Karpaadid, Balkan ja osa Alpidest. Piirkonnas on ka rikkalik loomastik ja taimestik nii maal kui ka vees. See on üks väheseid kohti Euroopas, kus elavad pelikanid, hundid, karud ja ilvesed. Nimetatud liigid on inimtegevus tõttu järjest tugevama surve all. Koostöö on väga vajalik, sest ühes piirkonnas tehtav hea töö võib probleemi eiramise tõttu teises piirkonnas mõttetuks muutuda. Olemasolevat koostööd tuleks tugevdada.

Põhiteemad

Vesi

Piirkond on maailma kõige rahvusvahelisem jõgikond koos mitmete lisajõgede, järvede ja põhjaveekogudega. Vee kvaliteedi tagamine, nagu on ette nähtud vee raamdirektiivis, on keskne küsimus. On vaja kestlikku veemajandust, mis aitaks vähendada vee reostatust orgaaniliste ja ohtlike ainete ning toitaineid. Jõgikonna juhtimiskavas, mille kõik Doonau-äärsed riigid 2009. aastal vastu võtsid, on püstitatud eesmärgid, mille täitmist saab mõõta.

Riskid

Piirkonna elanikke tuleb säästa katastroofidest, nagu üleujutused ja tööstusõnnetused, millel on raske negatiivne piiriülene mõju, mida viimati kogeti 2010. aastal. On vaja ennetusmeetmeid ja suurõnnetuste likvideerimise meetmeid, mida tuleb ühiselt kokku leppida ja rakendada, nagu on sätestatud üleujutusi, suurõnnetusi, kaevandusjäätmeid ja keskkonnavastutust käsitlevates direktiivides. Isoleeritult tehtav töö lükkab probleemi lihtsalt mujale ning paneb raskustesse naaberpiirkonnad. Põudade sagenemine on samuti probleem nagu ka kohanemine kliimamuutustega. Piirkondlik koostöö peab lihtsustama keskkonnasõbralikku taristut, ökosüsteemil põhinevate lahenduste pikaajalist rakendamist ning õppimist eelnevast kogemusest.

Bioloogiline mitmekesisus, pinnas

Looduslike kasvu- ja elukohtade hävimine survestab loomastikku ja taimestikku ning mõjutab üldist keskkonna kvaliteeti. Peamisteks probleemideks on ökosüsteemide killustatus, intensiivsem maakasutus ja valglinnastumine. Euroopa 2020. aasta strateegia bioloogilise mitmekesisuse eesmärged³ tuleb täita, peatades bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kadumise ning taastades ökosüsteemi teenused ning taasühendades looduslikud elupaigad. Looduskaitsealade, näiteks Natura 2000 alade, eesmärged saab täita üksnes juhul, kui austatakse kogu piirkonna ökoloogilisi nõudmisi. Pinnase puhul põhjustab erosioon põllumaadelt veereostust, samuti põhjustavad reostust saastunud paigad ja prügimäed. Kõigi nende probleemide lahendamiseks on strateegias sätestatud konkreetsed meetmed.

Eesmärgid võiksid olla järgmised:

- Saavutada Doonau jõgikonna juhtimiskavas sätestatud keskkonnaeesmärgid;

³ Keskkonnanõukogu järeldused (15. märts 2010): „EL kavatseb peatada 2020. aastaks ELis bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ja ökosüsteemi teenuste kahjustumise ja need võimaluste piires taastada, suurendades ELi panust maailma bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ärahoidmisesse.”

- Vähendada toitainete sisaldust Doonaus, et võimaldada Musta mere ökosüsteemidel taastuda 1960. aastaga sarnaseks;
- Lõpetada ja võtta vastu delta juhtimiskava 2013. aastaks;
- Rakendada Doonau laiaulatuslike üleujutuste riskijuhtimisplaane, mis hakkavad kehtima 2015. aastal üleujutuste direktiiviga, et üleujutuste risk väheneks 2021. aastaks märkimisväärselt, võttes samas arvesse kliimamuutuste potentsiaalsed mõju.
- koostada kõigi Natura 2000 alade tõhusad juhtimiskavad;
- tagada Doonau tuuraliste ja teiste kohalike kalaliikide elujõulised populatsioonid 2020. aastaks, võideldes võõrliikide sissetungi vastu.
- Vähendada 2020. aastaks 25% võrra ala, kus erosioon on rohkem kui 10 tonni hektari kohta.

3.3. Jõukuse suurendamine Doonau piirkonnas

Piirkond hõlmab ELi äärmusi majanduslikus ja sotsiaalses mõttes. Vahed konkurentsivõimelisima ja vaeseima piirkonna, parimate oskuste ja vähima haridusega piirkonna, kõrgeima ja madalaima elatustasemega piirkonna vahel on väga suured. Doonau strateegiaga soovitakse tugevdada Euroopa 2020. aasta strateegiat, viies omavahel kokku kapitalirikkad ja tööjõurikkad piirkonnad, kõrgetasemelise tehnoloogia ja ootavad turud, eelkõige laiendades teadmispõhist ühiskonda ja rakendades kaasavat lähenemisviisi. Marginaliseerunud kogukonnad (eelkõige romad, kellest enamik elab kõnealuses piirkonnas) peaksid sellest kõige rohkem kasu saama.

Põhiteemad

Haridus ja oskused

Selleks et piirkond saaks kestlikult kasvada ja areneda, on vaja investeerida inimestesse, pannes suurt rõhku teadmistele ja kaasamisele. Piirkonna mõnedes osades saavutatud edukogemust kasutades saab avada juurdepääsu haridustee jätkamisele ning moderniseerida koolitust ja sotsiaaltoetusi.

Teadusuuringud ja innovatsioon

Teadusuuringute taristule suunatud toetus aitab kaasa kõrge taseme tekkele ning võimaldab luua teadmiste pakkujate, ettevõtete ja poliitikakujundajate võrgustikke. Piirkond peab paremini kasutama riiklikke ja piirkondlikke vahendeid ning saama täiel määral kasu Euroopa teadusruumist. Olemasolevad kahepoolsed lepingud peavad viima mitmepoolse koordineerimiseni. Doonau alamjooksul asuvad piirkonnad võivad kasu saada ülemjooksul asuvatest maailmaklassilistest innovaatilistest piirkondadest.

Ettevõtted

Doonau ääres asuvad mitmed piirkonnad, mis on Euroopas ühed edukaimad. Teised piirkonnad jäävad kõvasti maha. On vaja paremaid ühendusi innovatsiooni ja ettevõtlust soodustavate institutsioonide vahel. Klastrid ning ühendused oivakeskuste vahel, kaasates neid olemasolevatesse koolituse ja teadusuuringute võrgustikesse, aitavad ülemjooksul asuvate ettevõtete konkurentsivõimet laiendada kogu piirkonnale.

Tööturg

Vaja on parandada tööhõivet. Inimesed vajavad võimalusi oma elukoha lähistel. Samuti vajavad nad liikuvust. Piirkond peab pakkuma võimalusi kõige nutikamatele ja ettevõtlikumatele, tehes koostööd poliitikate, meetmete ja infovahetuse valdkonnas.

Marginaliseerunud kogukonnad

Piirkonnas elab kolmandik ELi vaesusriskis inimestest, kellest paljud kuuluvad marginaliseerunud kogukondadesse. Romade kogukonnad, kellest 80% elab Doonau piirkonnas, kannatavad sotsiaalse ja majandusliku tõrjutuse, ruumilise eraldatuse ja ebakvaliteetsete elutingimuste käes. Selle olukorra parandamine mõjutab tervet ELi, kuid põhjustega tuleb kõigepealt tegelda Doonau piirkonnas.

Eesmärgid võiksid olla järgmised:

- 2020. aastaks investeerida 3% SKPst teadus- ja arendustegevusse;
- luua kõigile ELi kodanikele piirkonnas 2013. aastaks juurdepääs Interneti lairibaühendusele;
- suurendada piirkonnas saadud patentide arvu 50% võrra;
- suurendada 2020. aastaks 40% võrra selliste 30-34aastaste ELi kodanike osakaalu, kellel on kolmanda taseme või sellega võrdväärne haridus.

3.4. Doonau piirkonna tugevdamine

Alates 1989. aastast toimunu on dramaatiliselt muutnud ühiskonda. Vaja on teravdatud tähelepanu, sest Doonau piirkonda kuuluvad liikmesriigid, kes on ühinenud erinevatel aegadel, riigid, kes taotlevad ELi liikmelisust, ning muud kolmandad riigid. Paljudel on sarnased probleemid, kuid ressursid on erinevad. Tõhusad meetmed ühiste turvalisusprobleemide lahendamiseks ning võitlus raske ja organiseeritud kuritegevuse vastu nõuab koordineerimist kõikidel tasanditel. Heade haldustavade vahetamine on oluline, et muuta piirkond ohutumaks ning tugevdada selle lõimumist ELiga.

Põhiteemad

Haldussuutlikkus ja koostöö

Vaja on parandada erasektori ja avaliku sektori otsuste tegemise struktuuri ja suutlikkust, kaasa arvatud täpset plaanerimist ja rahvusvahelist koostööd, mida toetab piirkonnaülene lähenemisviis. Ressursside optimaalne kasutamine on võtmetähtsusega.

Turvalisus

Korruptsioon, organiseeritud ja raske kuritegevus on järjest problemaatilisemad. On vaja tugevdada õigusriigi põhimõtteid nii jurisdiktsioonide sees kui ka vahel, et võidelda salakaubanduse, inimkaubanduse ja piiriülese musta turu vastu. Luureandmeid tuleb paremini jagada ning on vaja ühiseid tõhusaid meetmeid.

Eesmärgid võiksid olla järgmised:

- kinnitada eesmärgid e-valitsuse rakendamiseks ning vähendada liigset bürokraatiat 2012. aastaks;
- loa ettevõtte asutamiseks peab 2015. aastaks saama maksimaalselt nelja nädalaga;
- tõhus teabevahetus asjaomaste õiguskaitseasutuste vahel 2015. aastaks, eesmärgiga suurendada turvalisust ja võidelda raske ja organiseeritud kuritegevusega 14 riigis;
- tõhus koostöö õiguskaitseasutuste vahel 2015. aastaks.

4. RAKENDAMINE JA JUHTIMINE

Nende küsimustega tegelemiseks on vaja tõhusat alust koostööks.

• Kestlik koostööraamistik

Strateegia soovib olemasolevaid vahendeid paremini ära kasutada, viies pingutused üksteisega vastavusse, eriti poliitikaid ja rahastamist silmas pidades. Meetmed peavad üksteist täiendama. Kõik sidusrühmad peavad võtma vastutuse. Bukaresti kohtumisel vastu võetud Doonau deklaratsiooniga⁴ andsid osapooled lubaduse asjaga tegelda. Komisjon saab meetmeid toetada ja lihtsustada, kuid vaja on kõikide ametiasutuste aktiivset kaasatust nii riiklikul, piirkondlikul kui ka muudel tasanditel. Kogu piirkonna koostöö rahvusvaheliste ja piiriüleste organisatsioonidega aitab luua sünergiat ja vältida dubleerimist. Tugevdatud territoriaalne dimensioon aitab luua integreeritud lähenemisviisi ja parandada poliitikavaldkondade koordineerimist. Täielikult tuleb keskenduda tulemusele.

• Koordineerimine

On vaja mitmeid meetmeid.

Poliitika koordineerimise eest vastutab komisjon, keda abistab liikmesriikide kõrgetasemeline töörühm. Vajadusel kutsutakse töörühma ka kolmandate riikide esindajad.

Komisjon konsulteerib töörühmaga strateegia ja tegevuskava muudatuste, aruannete ja järelevalve asjus. Töörühm tegeleb poliitikakujundamise ja prioriteetide küsimustega.

Iga prioriteetse valdkonna koordineerimise eest vastutab liikmesriik (koostöös kolmandate riikide või piirkondadega, välja arvatud küsimustes, millega ELis tegeletakse liikmesriigi tasandil nagu turvalisus, organiseeritud ja raske kuritegevus), kes konsulteerib komisjoni ning asjaomaste ELi agentuuride ja piirkondlike organitega. Prioriteetsete valdkondade koordinaatorid, kes suudavad näidata pühendumist kogu Doonau temaatikale, vastuvõetavust ja asjatundlikkust, tagavad rakendamise (nt kokkulepped kavade kohta koos eesmärkide ja ajakavaga, tagades laialdased kontaktid projekti toetajate vahel, programmid ja finantseerimise allikad, tehnilise abi ja nõu pakkumine). Töö on riikidevaheline, sektoriülene ja asutustevaheline.

Komisjoni abistavat rolli aitavad täita riiklikud kontaktpunktid. Need tagavad koordineerimise igas riigis, määratlevad asjakohased kontaktid ning tegelevad põhiliselt töö praktiliste aspektidega.

⁴ Bukarest, 8. november 2010

- **Rakendamine**

Meetmete rakendamine on kõigi ülesanne nii riiklikul, piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil. Meetmed (määratletud on saavutatav eesmärk) peavad teisenduma konkreetseteks projektideks (mis on detailsed ning hõlmavad projekti juhti, ajakava ja finantseerimist). Neid tuleks ettepanekuid esitades arvestada, austades samal ajal programmi otsustusprotsessi autonoomiat.

- **Rahastamine**

Strateegiat rakendatakse olemasolevaid vahendeid mobiliseerides ja eesmärkidega vastavusse viies kooskõlas üldiste raamistikega. Olemasolevate ELi programmide kaudu on suur osa vahendeid juba kättesaadavad (nt 100 miljonit eurot tõukefondidest ajavahemikus 2007–2013, samuti vahendid ühinemiseelse abi ja Euroopa naabus- ja partnerlusinstrumendi raames). Projektide valimise menetluse võib läbi vaadata, et toetada kokkulepitud eesmärke. On olemas ka muid allikaid, näiteks Lääne-Balkani investeerimisraamistik, samuti rahvusvahelised finantsinstitutsioonid (nt Euroopa Investeerimispank annab ajavahemikus 2007–2009 30 miljardit eurot laevatatavuse parandamiseks ja reostuse vähendamiseks). Vaja on pöörata tähelepanu laenude ja toetuste kombineerimisele. On olemas ka riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke ressursse. Ülimalt oluline on juurdepääs rahastamisele ja rahastamise kombineerimine, eelkõige ELi tasandist madalamal olevatest avalikest ja eraallikatest.

- **Aruandlus ja hindamine**

Aruandluse ja hindamisega tegeleb komisjon koostöös prioriteetsete valdkondade koordinaatorite ja muude sidusrühmadega. Koordinaatorid määratlevad meetmete ja projektide eesmärkide täitmise indikaatorid ning annavad oma töö kohta regulaarselt aru. Sellele toetudes koostab komisjon aruanded, milles näidatakse tegevuskava edusamme.

Komisjon korraldab igal aastal ka foorumit, et arutleda tehtava töö ja läbivaadatavate meetmete üle ning kujundada uusi lähenemisviise. Nendest võtavad osa riigid, ELi institutsioonid ja sidusrühmad (eelkõige valitsustevahelised organid, erasektor ja kodanikuühiskonna organisatsioonid).

- **Uusi ELi rahastamisvahendeid, õigusakte ja struktuure ei tule**

Komisjon valmistab strateegia ette teadmises, et see ei too piirkonnale kaasa spetsiaalset eelarvelist või õiguslikku erikohtlemist: Täpsemalt:

- (1) Strateegia ei kaasa uusi ELi rahastamisvahendeid. Täiendavad vahendid võivad tulla rahvusvahelisel, riiklikul, piirkondlikult või erasektori tasandil, kuid rõhutatakse just olemasolevate vahendite paremat kasutamist;
- (2) Strateegia tõttu ei ole vaja muuta ELi õigusakte, sest EL saab õigusakte vastu võtta üksnes EL27 jaoks, mitte mingi suurema piirkonna jaoks. Kui lepatakse vastavas kokku, võib teatavate eesmärkide saavutamiseks teha muudatusi riiklikul või muudel tasanditel;
- (3) Strateegiaga ei looda uusi struktuure. Rakendamine toimub olemasolevate organite kaudu, kelle vastastikust täiendavust tuleb maksimeerida. Samuti puudub mõju komisjoni üldistele ressurssidele.

5. SEOS ELI POLIITIKAGA

Soodustamaks kogu piirkonna lõimumist, kavatakse seal strateegiaga tugevdada ELi poliitikate ja õigusaktide rakendamist. Strateegiaga antakse praegustele algatustele poliitilist toetust ning suurendatakse nende nähtavust. Mõned olemasolevas raamistikus kokku lepitud meetmed kuuluvad ka tegevuskavasse. Lisaks sellele:

- Euroopa 2020. aasta strateegia on ELi panus tööhõivesse ja intelligentsesse, kestlikku, kaasavasse majanduskasvu, mida Doonau strateegia aitab ellu viia. Strateegial on viis peamist eesmärki: tööhõive edendamine, innovatsiooni, teadusuuringute ja arendustegevuse tingimuste parandamine, kliimamuutuste ja energia eesmärkide täitmine, haridustaseme tõstmine ning sotsiaalse kaasamise edendamine, eelkõige vaesuse vähendamise ja vananeva elanikkonnaga seotud probleemide lahendamise abil. Strateegia, millel on visioon Doonau piirkonnast 2020. aastal, aitab neid eesmärke saavutada. Strateegiaga loodetakse toetada kestlikku majanduskasvu, vähendada energiatarbimist, suurendada taastuvenergia kasutamist, moderniseerida transpordisektorit, tehes selle keskkonnasõbralikumaks ja tõhusamaks, ning propageerida keskkonnasõbralikku turismi. Strateegia aitab kõrvaldada siseturu pudelikaelad ning parandab ettevõtluskeskkonda.
- Kooskõla ELi õigusaktide ja poliitikatega on strateegia keskmes. Tegeldakse rakendamise probleemidega ning praktiliste või korralduslike raskustega, mis takistavad tulemusteni jõudmist. Strateegiaga toetatakse ELi õiguslike kohustuste rakendamist, eelkõige ühtse turu ja keskkonna valdkonnas. Strateegia tõhustab ka selliseid poliitikavaldkondi nagu transport (praegu läbi vaadatav TEN-T, samuti riikide tulevane transpordipoliitika), energiavõrgud (TEN-E), ühtse turu strateegia (Single Market Act) ja digitaalarengu tegevuskava. Samuti tugevdatakse 2010. aasta järgset ELi bioloogilise mitmekesisuse eesmärki ja strateegiat visiooniga 2050. aastaks ja eesmärgiga 2020. aastaks. Kuna piirkond on värv Euroopa naabrite juurde ja sealt edasi Aiasiasse, siis on strateegia oluline ka ELi välispoliitika seisukohast, olles kooskõlas Euroopa naabuspoliitika ja selle piirkondlike algatustega (nt idapartnerlus).

6. KOKKUVÕTE

Strateegia loob kestliku raamistiku poliitikavaldkondade lõimimiseks ja Doonau piirkonna ühtseks arenguks. Selles sätestatakse prioriteetsed valdkonnad, et piirkond muutuks tõeliseks 21. sajandi piirkonnaks. Strateegiaga peab kaasnema piisav teave ja reklaam, et selle eesmärgid oleksid laialdaselt tuntud.

Seepärast kutsub komisjon nõukogu üles põhjalikult tutvuma käesoleva teatise ja asjaomase tegevuskavaga ning need kinnitama.